

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från Monolit 446, Stockholm - komplettering

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av prover från Monolit 446, Stockholm - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:81). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

8 september 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:81
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN MONOLIT 446,
STOCKHOLM - KOMPLETTERING

Uppdragsgivare: Arkeologikonsult AB, Optimusvägen 14, 194 34 Upplands Väsby
(Kontaktperson: Kenneth Svensson, kenneth.svensson@arkeologikonsult.se, 08-1220 7682)

Område: Stockholm **Prov nr:** 93552-93570, 93572-93579 **Antal Prov:** 18+8

Dendrokronologiskt objekt: Stolpar i hus (93552-93553) Kajanläggning/grundförstärkning
(93554-93570, 93572-93579)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr:kont extnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer (mer vågad datering inom parantes)
93552	34524:1009	Tall	156	Sp 50, ej W	1496	1506-1546	A
93553	34525:1009	Tall	51; 3	Sp (?), ej W	Ej datering		
93554	7569:4965	Tall	91	Sp 53, ej W	1595*	1595-1617*	A
93555	50401: 4947	Tall	82	Sp 40, Nära W	1876	1876-1886	B
93556	40502:4947	Tall	120	Sp 35, ej W	1859	1869-1899	B
93557	11802:8096	Tall	210	Sp 80, Nära W	1645	1645-1665	A (1645-1655)
93558	11814: 8099	Tall	70	Sp 44, ej W	1448	1449-1479	A
93559	12277:8100	Gran	29	W	Ej datering		
93560	11803:8101	Tall	57	Sp 37, Nära W	Ej datering		
93561	7779: 8116	Gran	141	Nära W		Y-1	(1661-1666)
93562	7780: 8116	Gran	70	W		Y	(V 1662/63)
93563	7781:8120	Gran	67	W		Y	(V 1662/63)
93564	7794:8123	Tall	172	Sp 65, ej W	1346*	1346-1381*	A
93565	22877:8132	Gran	58	W		X	
93566	22876:8132	Gran	60	W		X	
93567	21159:8157						Saknas i sändningen
93568	21160:8157	Tall	146; 3	Sp 55, W	1563	V 1563/64	C
93569	22099:8163	Tall	74; 3	Sp 35, Nära W	1706	1706-1716	B
93570	22100:8163	Gran	65	Nära W		Y-1	(1661-1666)
93572	7568:4965	Tall	80	Sp 54, W	1563	V 1563/64	A
93573	7569:4965	Tall	92	Sp 44, ej W	1595	1595-1617	A
93574	11804:8096	Gran	31	W		Y	(V 1662/63)
93575	11803:8101	Tall	57	Sp 35, Nära W	Ej datering		
93576	7779:8116	Gran	141; 3	Nära W		Y-1	(1661-1666)
93577	7780:8116	Gran	70; 3	W		Y	(V 1662/63)
93578	7781:8120	Gran	68	W		Y	(V 1662/63)
93579	7794:8123	Tall	173	Sp 65, ej W	1346	1346-1381	A

* nya resultat

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Kontext 1009 dateras till 1506-1546 med ett prov, då det andra inte gick att datera. Kontext 4947 dateras till 1876-1886 under förutsättning att proverna är avverkade vid ett gemensamt tillfälle. Värt att notera är kontext 8163 som visar på två olika dateringar, om den mindre säkra dateringen antas vara korrekt.

Proverna av gran (93561-93563 och 93570) har ett gemensamt fällningsår, Y. Proverna dateras med lägre säkerhet till vinterhalvåret 1662/63 och 1661-1666 mot en kronologi från Göteborgsområdet. Två andra granprover (93565-93566) har ett gemensamt fällningsår, X, som inte är samma år som Y, men det har inte gått att fastställa kalenderår.

Prover med beteckningen A är hämtade från ett område i Uppland-Södermanland. Prover med beteckningen B är hämtade från ett område i östra Götaland. Prov med beteckningen C är hämtade från ett område i Hälsingland med omnejd.

Fyra prov har ej gått att datera och ett prov saknades i sändningen.

Komplettering

Det ena provet i kontext 4965 avverkades vinterhalvåret 1563/64, medan det andra provet är avverkat någon gång 1595-1617.

Prov 7794 har med hjälp av den kompletterande sågskivan kunnat dateras, och virket avverkades någon gång 1346-1381.

Granproverna i kontext 8116 och 8120 har en gemensam datering, Y, som med lägre säkerhet dateras till vinterhalvåret 1662/63. Två prover har yttersta årsring Y-1, men saknar vankant, vilket kan innebära att även de är fällda år Y. Det kompletterande provet 11804 är avverkat år Y, samtida med det tidigare nämnda virket.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891